

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος.
οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν.
πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὃ γέγονεν
ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν πρὸς τὸν θεόν· καὶ ἡ ζωὴ ἀνθρώπων·
καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία οὐ κατέλαβεν αὐτό.
Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης·
οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρτυρήσῃ πρὸς τὸν φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι ἐν αὐτῷ·
οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ πρὸς τὸν φωτός.
Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ ἐκ τῆς ἀληθείας κινήσας πρὸς πάντας τοὺς ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον· καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔγνω αὐτόν·
καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω·
εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐκ ἔλαβον· ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος ἄνθρωπου οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγενήθησαν·
Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀλήθειας ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.
Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέλεται ἵνα ἡ ἀγάπη μὴ κείνηται·
Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω μου ἀποστέλλόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν ἡμεῖς ἵνα μαρτυρήσῃ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς ἀγάπης ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀπὸ τοῦ πληρώματος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἀληθεύσας καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ γενήθη· ἵνα θεὸς οὐδεὶς ἐώρακεν πώποτε· ὁμοεικὸς τῷ θεῷ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκείνου· καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια ἡμεῖς ἵνα ἡ ἀγάπη μὴ κείνηται·
Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν ἔδωκεν ἡμεῖς ἵνα ἡ ἀγάπη μὴ κείνηται· ὅτι ἀπέστειλαν [πρὸς αὐτοὺς] οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς ἵνα ἀπαγορεύσωσιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ;
καὶ ὁμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρίησατο, καὶ ὁμολόγησεν ὅτι Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός.

JAN

Jon Paulien

JEŽÍŠ DÁVÁ ŽIVOT NOVÉ GENERACI

Genesis	První a Druhá Samuelova
Exodus	První a Druhá královská
Leviticus	První a Druhá paralipomenon
Numeri	Ezdráš
Deuteronomium	Nehemjáš
Jozue	Ester
Soudců	Jób
Rút	Žalmy
První a Druhá Samuelova	Příslóví
První a Druhá královská	Kazatel
První a Druhá paralipomenon	Píseň písni
Ezdráš	Izajáš
Nehemjáš	Jeremjáš
Ester	Pláč
Jób	Ezechiel
Žalmy	Daniel
Příslóví	Ozeáš
Kazatel	Jóel
Píseň písni	Ámos
Izajáš	Abdijáš
Jeremjáš	Jonáš
Pláč	Micheáš
Ezechiel	Nahum
Daniel	Abakuk
Ozeáš	Sofonjáš
Jóel	Ageus
Ámos	Zacharjáš
Abdijáš	Malachiáš
Jonáš	Matouš
Micheáš	Marek
Nahum	Lukáš
Abakuk	Jan
Sofonjáš	Skutky apoštolů
Ageus	Římanům
Zacharjáš	První a Druhý list Korintským
Malachiáš	Galatským
Matouš	Efezským
Marek	Filipským
Lukáš	Koloským
Jan	První a Druhý list Tesalonickým
Skutky apoštolů	První a Druhý list Timoteovi
Římanům	Titovi
První a Druhý list Korintským	Filemonovi
Galatským	Židům
Efezským	List Jakubův
Filipským	První a Druhý list Petrův
Koloským	První, Druhý a Třetí list Janův
První a Druhý list Tesalonickým	List Judův
První a Druhý list Timoteovi	Zjevení Janovo
Titovi	
Filemonovi	
Židům	
List Jakubův	
První a Druhý list Petrův	
První, Druhý a Třetí list Janův	
List Judův	
Zjevení Janovo	

ADVENTISTICKÝ
TEOLOGICKÝ INSTITUT

English edition copyright © by Pacific Press Publishing Association, Nampa, Idaho, USA. This Czech-language edition is published under a licensing agreement with the copyright owner. All international rights reserved.

Copyright pro anglické vydání © Pacific Press Publishing Association, Nampa, Idaho, USA. Toto české vydání vychází na základě licenční smlouvy s vlastníkem autorských práv. Všechna mezinárodní práva vyhrazena.

Přeloženo z anglického originálu John: *Jesus Gives Life to a New Generation* (The Abundant Life Bible Amplifier). Vydala Pacific Press Publishing Association, Nampa, ID, v roce 1995. ISBN: 978-0816312450.

Název a logo Adven-Orion je ochranná známka zapsaná do rejstříku ochranných známek Úřadu průmyslového vlastnictví pod číslem 198705.

© Advent-Orion, Praha 2023
Překlad © Roman Mach
ISBN: 978-80-7172-479-7

BIBLE PRO DNEŠEK

Edici biblických komentářů „Bible pro dnešek“ připravuje Adventistický teologický institut ve spolupráci s nakladatelstvím Advent-Orion. Autoři komentářů vycházejí z prostředí Církve adventistů sedmého dne a někdy se liší stylem výkladu i přístupem ke studiu biblického textu. Spojuje je však láska k Bibli jako Božím slovu, úcta k Bohu jako našemu Stvořiteli a Spasiteli a touha objevovat v Božím slově poselství pro dnešek.

Marek Harastej

ředitel Adventistického teologického institutu

OBSAH

- 13 **OBEČNÁ PŘEDMLUVA**
- 15 **PŘEDMLUVA K ČESKÉMU VYDÁNÍ**
- 15 KNIHA V KONTEXTU PŮVODNÍM A DNEŠNÍM
16 ZDROJE K DALŠÍMU STUDIU V ČEŠTINĚ
- 17 **PŘEDMLUVA AUTORA**
- 19 **JAK POUŽÍVAT TUTO KNIHU**
- 21 **ÚVOD: JANOVO EVANGELIUM**
- 21 SEZNAMUJEME SE
22 JEDNO ZE ČTYŘ
22 JANOVO JEDINEČNÉ VYOBRAZENÍ JEŽÍŠE
24 AUTOR A DOBA VZNIKU
25 STRUKTURA EVANGELIA
25 DŮVOD SEPSÁNÍ EVANGELIA
29 HLAVNÍ TÉMATA UČENÍ TOHOTO EVANGELIA
29 *JEŽÍŠ JE NEJVYŠŠÍM ZJEVENÍM BOHA*
30 *SPASENÍ JE ŽIVOT*
30 *SLÁVA A VYVÝŠENÍ KŘÍŽE*
31 *KONEC JE ZDE*
31 *SLUŽBA DUCHA SVATÉHO*
32 OSNOVA JANOVA EVANGELIA
33 CITOVANÉ ZDROJE / K DALŠÍMU STUDIU (V ANGLIČTINĚ)
- 37 **I. ČÁST - PROLOG: JAN 1,1-18**
- 38 **1. PROLOG: JEŽÍŠ SEŠTUPUJE NA ZEM (JAN 1,1-18)**
- 39 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 1,1-18
39 ZKOU MÁME SLOVO
40 *STRUKTURA TOHOTO PROLOGU*
40 Prolog je založen na raně křesťanském chvalozpěvu (hymnu)
41 *PEČLIVĚ VYSTAVĚNÁ JEDNOTA*
42 EXKURZ 1: CHIASMUS V PÍSMECH I JINDE

- 43 KONTEXT „TOHO SLOVA“
 44 EXKURZ 2: PŘEDSTAVY O LOGU ROZŠÍŘENÉ V JANOVĚ DOBĚ
 46 BÁDÁME V PROLOGU DETAILNĚJI
 49 SHRNUJÍ HLAVNÍCH TÉMAT PROLOGU
 49 *KÝM JE JEŽÍŠ*
 50 *NADŘAZENÉ ZJEVENÍ*
 51 *DŮLEŽITOST ODEZVY*
 51 APLIKUJEME SLOVO: JAN 1,1-18
 52 BÁDÁME VE SLOVĚ

53 II. ČÁST - JEŽÍŠ A STARŠÍ GENERACE: JAN 1,19 - 4,54

54 2. JEŽÍŠ POVOLÁVÁ UČEDNÍKY (JAN 1,19-51)

- 54 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 1,19-51
 55 ZKOU MÁME SLOVO
 55 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 56 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 56 Úloha Jana Křtitele
 58 Beránek Boží
 59 Čtyřicet dní na poušti
 60 *ZKOU MÁME DETAILS TĚTO PASÁŽE*
 63 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 63 Svědectví
 64 Poučení z hnutí Jana Křtitele
 64 Významnost křtu
 65 Ježíš ví
 66 Právý Izrael
 66 APLIKUJEME SLOVO
 67 BÁDÁME VE SLOVĚ

68 3. UČEDNÍCI VĚŘÍ (JAN 2,1-11)

- 68 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 2,1-11
 69 ZKOU MÁME SLOVO
 69 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 70 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 72 *ZKOU MÁME DETAILS TĚTO PASÁŽE*
 73 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 73 Už nemají víno
 74 Ježíšova hodina
 74 Ježíšova sláva
 75 Kána a kříž
 76 Typologie Exodu
 78 APLIKUJEME SLOVO
 78 BÁDÁME VE SLOVĚ

79 4. POCHYBUJÍCÍ UČEDNÍK (JAN 2,12 - 3,21)

- 79 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 2,13-22
 80 ZKOU MÁME SLOVO
 80 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 81 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 81 *ZKOU MÁME TUTO PASÁŽ DETAILNĚJI*
 83 *HLAVNÍ MOTIVY TĚTO PASÁŽE*
 83 Nahrazení chrámu
 84 Večeře Páně
 85 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 2,23-25
 85 ZKOU MÁME SLOVO
 85 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 86 EXKURZ 3: LITERÁRNÍ TECHNIKY (NEJEN) U JANA
 87 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 87 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 88 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 88 Povrchní víra
 88 Ježíš ví
 89 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 3,1-21
 89 ZKOU MÁME SLOVO
 89 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 90 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 94 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 94 Trojjediné Božství
 94 Kdokoli věří
 95 APLIKUJEME SLOVO: JAN 2,12 - 3,21
 96 BÁDÁME VE SLOVĚ
- 97 5. DALŠÍ LIDÉ SE STÁVAJÍ UČEDNÍKY (JAN 4)**
- 97 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 4
 98 ZKOU MÁME SLOVO
 98 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 99 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 99 Historie a teologie Samařanů
 101 Motivy setkání u studny
 101 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 105 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 105 Téma na povrchu
 105 On přijímá každého
 106 Hraná podobenství
 106 Spojitosti s křížem
 106 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 4,43-54
 107 ZKOU MÁME SLOVO
 107 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 107 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 108 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 109 APLIKUJEME SLOVO
 110 BÁDÁME VE SLOVĚ

111 III. ČÁST - JEŽÍŠ DÁVÁ ŽIVOT TĚM, KDO VĚŘÍ: JAN 5-12

112 6. ŽIVOT NAVRÁCENÝ CHROMÉMU (JAN 5)

- 112 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 5
 113 ZKOU MÁME SLOVO
 113 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 113 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 114 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 119 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 119 Motiv nahrazení
 119 Janova eschatologie
 121 Soud je nyní
 123 APLIKUJEME SLOVO
 124 BÁDÁME VE SLOVĚ

125 7. CHLĚB ŽIVOTA (JAN 6)

- 125 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 6,1-15
 126 ZKOU MÁME SLOVO
 126 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 126 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 127 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 127 Eucharistický chléb
 128 Prorok, jako byl Mojžíš
 128 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 6,16-21
 129 ZKOU MÁME SLOVO
 129 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 129 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 130 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 130 Hrané podobenství
 130 Veliké „Já jsem“
 132 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 6,22-59
 133 ZKOU MÁME SLOVO
 133 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 134 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 134 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 137 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 137 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 6,60-71
 138 ZKOU MÁME SLOVO
 138 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 139 APLIKUJEME SLOVO: JAN 6
 140 BÁDÁME VE SLOVĚ

141 8. VODA A SVĚTLO ŽIVOTA (JAN 7 A 8)

- 142 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 7
 142 ZKOU MÁME SLOVO

- 142 *KONTEXT TÉTO PASÁŽE*
 142 Počasí v Palestině
 143 Svátek stánků
 144 *DETAILY TÉTO PASÁŽE*
 146 *HLAVNÍ TÉMATA TÉTO PASÁŽE*
 146 Ježíšova pokušení
 147 Voda života
 147 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 8,1-11
 148 ZKOU MÁME SLOVO
 148 *STRUKTURA A KONTEXT TÉTO PASÁŽE*
 149 *DETAILY TÉTO PASÁŽE*
 149 *HLAVNÍ TÉMATA TÉTO PASÁŽE*
 150 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 8,12-59
 150 ZKOU MÁME SLOVO
 150 *STRUKTURA A KONTEXT TÉTO PASÁŽE*
 151 *DETAILY TÉTO PASÁŽE*
 152 *HLAVNÍ TÉMATA TÉTO PASÁŽE*
 152 Kříž jako vyvýšení
 152 Pravda vás učiní svobodnými
 153 Světlo světa
 154 APLIKUJEME SLOVO: JAN 7 A 8
 154 BÁDÁME VE SLOVĚ
- 155 9. DOBRÝ PASTÝŘ PŘINÁŠÍ SVĚTLO ŽIVOTA (JAN 9,1 - 10,21)**
- 155 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 9,1-41
 156 ZKOU MÁME SLOVO
 156 *STRUKTURA TÉTO PASÁŽE*
 157 *KONTEXT TÉTO PASÁŽE*
 158 *DETAILY TÉTO PASÁŽE*
 159 *HLAVNÍ TÉMATA TÉTO PASÁŽE*
 159 Předurčení a naše lidská odpovědnost
 161 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 10,1-21
 161 EXKURZ 4: PODOBENSTVÍ, ALEGORIE A JANOVO EVANGELIUM
 163 ZKOU MÁME SLOVO
 163 *STRUKTURA TÉTO PASÁŽE*
 163 *KONTEXT TÉTO PASÁŽE*
 165 *HLAVNÍ TÉMATA TÉTO PASÁŽE*
 165 Ježíš je branou
 165 Ježíš je ten dobrý pastýř
 166 APLIKUJEME SLOVO: JAN 9,1 - 10,21
 166 BÁDÁME VE SLOVĚ
- 168 10. MESIÁŠ VYVÁDÍ ŽIVOT ZE SMRTI (JAN 10,22 - 11,57)**
- 168 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 10,22-42
 169 STUDUJEME SLOVO
 169 *STRUKTURA TÉTO PASÁŽE*
 169 *KONTEXT TÉTO PASÁŽE*

- 170 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 172 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 172 Posvěcení Ježíše
 172 Ježíšovo božství
 173 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 11,1-44
 173 ZKOU MÁME SLOVO
 173 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 174 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 174 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 176 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 177 Marie, Marta a druhá generace
 177 Co znamená „život“
 178 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 11,45-47
 179 ZKOU MÁME SLOVO
 179 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 179 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 180 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 180 Kousavý humor v Janově evangeliu
 181 Důsledky pro naši dobu
 181 APLIKUJEME SLOVO: JAN 10,22 - 11,57
 182 BÁDÁME VE SLOVĚ

183 11. HODINA DAROVÁNÍ ŽIVOTA (JAN 12)

- 183 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 12
 184 ZKOU MÁME SLOVO
 184 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 184 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 190 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 190 Postavy jako příklady (hraná podobenství)
 191 Struktura Janova evangelia vykazuje rysy soudního procesu
 191 APLIKUJEME SLOVO: JAN 12
 192 BÁDÁME VE SLOVĚ

193 IV. ČÁST - UČEDNÍCI POVOLÁVAJÍ NOVOU GENERACI: JAN 13-17

194 12. JEŽÍŠE NAHRADÍ UČEDNÍCI (JAN 13-17)

- 195 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 13,1-30
 196 ZKOU MÁME SLOVO
 196 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 196 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 198 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 198 Víra se musí být projevovat v chování
 199 Prorocký výklad
 199 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 13,31 - 14,31
 200 ZKOU MÁME SLOVO

- 200 *STRUKTURA A KONTEXT TÉTO PASÁŽE*
 200 *DETAILY TÉTO PASÁŽE*
 202 *HLAVNÍ TÉMATA TÉTO PASÁŽE*
 202 Milujte, jako jsem miloval já
 203 Vykoupení během milénia
 203 Ta cesta, ta pravda a ten život
 203 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 15,1 - 16,33
 204 ZKOU MÁME SLOVO
 204 *STRUKTURA TÉTO PASÁŽE*
 204 *DETAILY TÉTO PASÁŽE*
 207 *HLAVNÍ TÉMATA TÉTO PASÁŽE*
 207 Pokračující téma lásky
 208 Odpor „světa“
 208 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 17,1-26
 209 ZKOU MÁME SLOVO
 209 *STRUKTURA TÉTO PASÁŽE*
 209 *DETAILY TÉTO PASÁŽE*
 210 ZÁVĚR
 210 APLIKUJEME SLOVO: JAN 13-17
 211 BÁDÁME VE SLOVĚ

212 13. JEŽÍŠOVO PŘÍTOMNOST NAHRADÍ DUCH SVATÝ (JAN 14-16)

- 212 *STRUKTURA*
 213 *KONTEXT*
 213 Přenášení autority
 214 Předchuť Ducha
 214 Význam titulu „Utěšitel“
 215 Vstupujeme do slova
 215 ZKOU MÁME SLOVO
 216 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 13-16
 217 ZKOU MÁME SLOVO
 217 *STRUKTURA*
 217 *PĚT PASÁŽÍ O DUCHU V DETAILU*
 220 VSTUPUJEME DO SLOVA
 220 ZKOU MÁME SLOVO
 223 APLIKUJEME SLOVO: JAN 14-16
 223 BÁDÁME VE SLOVĚ

225 V. ČÁST - JEŽÍŠ POKLÁDÁ SVŮJ ŽIVOT: JAN 18,1 - 20,31

226 14. JEŽÍŠOVO ZATČENÍ, VÝSLECHY A SMRT (JAN 18 A 19)

- 226 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 18,1-27
 227 ZKOU MÁME SLOVO
 227 *STRUKTURA A KONTEXT TÉTO PASÁŽE*
 227 *DETAILY TÉTO PASÁŽE*

- 231 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 18,28 - 19,16A
 231 ZKOU MÁME SLOVO
 231 *STRUKTURA A KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 232 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 236 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 19,16B-42
 236 ZKOU MÁME SLOVO
 236 *STRUKTURA A KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 237 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 239 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 240 APLIKUJEME SLOVO: JAN 18 A 19
 241 B ÁD ÁME VE SLOV Ě

242 15. VZKŘÍŠENÍ A NÁSLEDUJÍCÍ UDÁLOSTI (JAN 20)

- 242 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 20
 243 ZKOU MÁME SLOVO
 243 *STRUKTURA TĚTO PASÁŽE*
 243 *KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 245 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 248 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 249 Naplnění promluvy na rozloučenou
 249 APLIKUJEME SLOVO: JAN 20

251 VI. ČÁST - EPILOG: JAN 21

252 16. UČEDNÍCI POKLÁDAJÍ SVÉ ŽIVOTY (JAN 21)

- 252 VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 21
 253 ZKOU MÁME SLOVO
 253 *STRUKTURA A KONTEXT TĚTO PASÁŽE*
 253 *DETAILY TĚTO PASÁŽE*
 258 *HLAVNÍ TÉMATA TĚTO PASÁŽE*
 258 *O chytání ryb a o církvi*
 259 *Následovat Ježíše*
 260 *ZÁVĚR EVANGELIA*
 260 APLIKUJEME SLOVO: JAN 21
 261 B ÁD ÁME VE SLOV Ě

262 SEZNAM CITOVANÝCH PRACÍ

4. POCHYBUJÍCÍ UČEDNÍK (JAN 2,12 - 3,21)

Po bližie neupřesněném období v Galileji, které mohlo patrně trvat čtyři až šest měsíců (2,12), putuje Ježíš do Jeruzaléma, aby se zúčastnil velikonočních svátků. Když tam dorazí, vyčistí chrám (v. 13–22) – toto znamení mu vynese značnou pozornost, avšak nikoli k jeho radosti (v. 23–25). Nikodém, farizeus a člen nejvyšší rady, se rozhodne pro vlastní vyšetřování v nočních hodinách, aby zjistil, jaký typ člověka koná tyto věci (3,1–21). To, co uslyší, ho zbaví slov (v. 10–21).

Rozhovor s Nikodémem se podle Janovy chronologie odehrál pozdě večer téhož dne, kdy Ježíš vyčistil chrám. Veškerý materiál této pasáže se tedy odehrál během stejného dne a je vzájemně propojen, jak uvidíme.

VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 2,13-22

Přečti si uvedený text alespoň dvakrát a pak udělej následující:

1. Porovnej všechny čtyři verze popisu Ježíšova vyčištění chrámu (Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; L 19,45–48; J 2,13–22). Jaké jsou hlavní podobnosti a rozdíly? Všimni si, ve které fázi Ježíšovy služby se tato událost v jednotlivých popisech odehrává. Domníváš se, že ve skutečnosti Ježíš vyčistil chrám víc než jednou, nebo jednotliví autoři umístili tento popis podle svého teologického záměru? Jedním či dvěma odstavci svou odpověď vysvětli.
2. Použij odkazů ve své Bibli k nalezení žalmu citovaného ve verši 2,17. Vypiš si seznam podobností, které dokážeš najít. Formuluj záměr, který podle tebe Ježíš sledoval, když citoval z této části Starého zákona.
3. Srovnej text 2,13–22 s textem 6,22–35. Opět si vypiš veškeré podobnosti, které najdeš. Myslíš, že autor evangelia vyvozoval z obou pasáží podobné poučení? Svou odpověď vysvětli.

4. Srovnej verš 2,22 s veršem 2,11. Je v těchto dvou pasážích víra učedníků podobná, nebo odlišná? Proč mohly být určité věci pochopeny a vést k víře ne dříve než po Ježíšově smrti a vzkříšení?

ZKOU MÁME SLOVO

STRUKTURA TÉTO PASÁŽE

V pozoruhodné neshodě s Matoušem, Markem i Lukášem umístil Jan motiv očištění chrámu k počátku Ježíšovy služby, a nikoli až před ukřižování (Mt 21,12–13; Mk 11,15–17; L 19,45–46). To navozuje otázku, zda k čištění chrámu došlo podvkrát, na začátku a na konci Ježíšovy veřejné služby, nebo pouze jednou. A pokud jen jednou, byl to Jan, nebo ostatní evangelisté, kdo tento motiv položil do jeho skutečného dějinného místa?

Pro všechny tři možnosti existují důvody. Očištění chrámu zjevně souvisí s Ježíšovou smrtí a vzkříšením (2,19.21; viz také Mt 26,61; 27,40; Mk 14,58; 15,29). Jde o čin, jehož záměrem je vyvolat hněv vládnoucích skupin v judaismu. V tomto pohledu je nejpravděpodobnější, že tato událost přivedla Ježíšovo zatčení, výslech a popravu, a přirozeně tedy zapadá do doby závěru Ježíšovy služby, jak popisují Matouš, Marek i Lukáš. Nicméně, jak uvidíme v následující části, časové zařazení z J 2,13–22 zase dobře zapadá do počátku Ježíšova veřejného vystupování.

Jelikož se obě podání motivu očištění chrámu zdají zapadat do svých časových souvislostí, je dost možné, že Ježíš očistil chrám dvakrát. Důrazem onoho dřívějšího činu byl podle Jana motiv nahrazení; Ježíš nahradil chrám a jeho oběti svým vlastním tělem (v. 19–21). Pozdější čin, popsáný u Matouše, Marka a Lukáše, přivozuje Ježíšovo zatčení a smrt.

Struktura textu 2,13–22 je dosti přímočará, zdá se ale, že sekce 14–17 a 18–22 jsou paralelní. Ta první se zaměřuje na to, co Ježíš udělal, ta druhá na autoritu v pozadí jeho konání.⁵³ Povšimněte si následujícího schématu:

⁵³ Talbert: *Reading John*, str. 96–98.

v. 14–15	Ježíšův čin	v. 18	Ježíšův čin
v. 16	Ježíšova slova	v. 19	Ježíšova slova
		v. 20–21	nepochopení
v. 17	učedníci si vzpomněli	v. 22	učedníci si vzpomněli

KONTEXT TÉTO PASÁŽE

„Židé“ v J 2,20 tvrdí, že chrám byl až do té doby budován po 46 let. Výstavba chrámu byla dlouhodobým procesem, který byl zakončen až roku 63 – pouhých sedm let před jeho zničením. Tato přestavba chrámu započala za Heroda Velikého v osmnáctém roce jeho panování, což odpovídá asi rokům 20–19 př. Kr. Připočtení 64 let nás přivádí k jaru r. 28 po Kristu (nebyl žádný nultý rok), tj. asi 6 měsíců poté, co byl Ježíš pokřtěn Janem Křtitelem (podle L 3,1 v patnáctém roce vlády Tiberia, což odpovídá podzimu r. 27 po Kr.). Tento příležitostný odkaz na 46 let budování chrámu v této zprávě potvrzuje historickou správnost zařazení tohoto děje do této fáze Ježíšovy veřejné služby.

Podle Josepha Flavia, historika 1. století židovského původu, započala praxe prodávání v chrámu za doby velekněze Kaifáše (18–36 po Kr.). Jelikož z tohoto chrámového provozu kněží velmi profitovali, jeho narušení vedlo k vyvolání jejich hněvu.

Jak se dočítáme v Henochově apokalypse (1. Henoch), židé očekávali, že Mesiáš při svém příchodu obnoví chrám tím, že dosavadní objekt nahradí novým, který se vyrovná či převyší slávu Šalomounova chrámu, podobně jako chrám u Ezechiela 40 až 48. V dalších židovských apokalypsách 4. Ezdráš a 2. Báruk, sepsaných nějaký čas po zničení Jeruzaléma r. 70, je toto zničení vysvětlováno jako nezbytná příprava pro příchod Mesiáše. Jelikož dosavadní chrám byl zničen, doufalo se, že jej brzy nahradí nový. S ohledem na taková očekávání muselo být Ježíšovo očištění chrámu chápáno jako akt, ve kterém zazníval nárok na autoritu Mesiáše.

ZKOU MÁME TUTO PASÁŽ DETAILNĚJI

Místem, kde Ježíš v chrámu našel dobytek, skot, holubice a penězoměnce (v. 14), bylo takzvané Nádvoří pohanů. Tento provoz tedy nekazil jen úctu a vážnost chrámu; k tomu ještě vyháněl pohany z jediného místa chrámu, kde měla být jejich přítomnost vítána. Jan sice nezaznamenal žádný pro-

test proti tomuto vyloučení, v Mk 11,17 však čteme Ježíšův výrok: „Můj dům bude zván domem modlitby pro všechny národy.“ U Jana není důraz položen na toto vyloučení pohanů, nýbrž na Ježíšův zápal pro čistotu domu Božího (v. 17). Vyhnaním těch, kdo chrám znečišťovali (v. 15–16), Ježíš ustanovoval eschatologický řád ze Za 14,20–21, kde chrám i všechno v něm bude svaté. Očištění chrámu je Mesiášovým eschatologickým činem.

V J 2,17 cituje Ježíš ze 69. žalmu: „Horlivost pro tvůj dům mne stravuje.“ Tento výrok je na první pohled poněkud neprůhledný, bližší pohled však přinese vyjasnění. Žalmista je cizincem mezi svými bratry (Ž 69,8; srov. J 2,12). Čelí urážkám od těch, kdo nesdílejí jeho horlivost pro chrám (Ž 69,9.11–12; srov. J 2,17–18.20). Ž 69 a J 2,13–22 tedy obsahují četné vzájemné paralely, byť pouze jedna fráze je citována přímo.

Citát v J 2,17 ilustruje obecný princip ve způsobu, jakým novozákonní autoři citují Starý zákon. Známý starozákonník C. H. Dodd byl prvním, kdo si povšiml, že novozákonní autoři používají drobné části starozákonního textu nikoli jako důkazových textů, nýbrž jako ukazatelů na širší kontext, ve kterém se nacházely. Jinými slovy, když novozákonní autor cituje Starý zákon, je vždy vhodné podívat se, zda širší původní souvislosti (kontext) dotyčného starozákonního citátu nevrhnou další světlo na účel tohoto citování v jeho novém kontextu.

Tato Ježíšova zkušenost je tedy paralelou zkušenosti žalmistovy. Oba projevíli zápal pro chrám navzdory velkému odporu, ať už ze strany vlastní rodiny, nebo široké veřejnosti. Ježíšova zkušenost jako „syna Davidova“ je u Jana pochopena jako naplnění zkušenosti krále Davida v jeho touze po ustavení pravého uctívání Boha v dávném Jeruzalémě. Příčinou Ježíšovy smrti tedy bude jeho zápal pro pravé uctívání Boha.

Je zde také paralela mezi J 2,18 a 6,30. V obou případech lidé žádají znamení hned poté, co Ježíš znamení učinil! Ježíš na tuto žádost odpovídá slovy: „Zbořte tento chrám, a já jej vystavím ve třech dnech“ (2,19). Jelikož zde Mistr hovoří o chrámu jeho těla (v. 21), je z této poznámky jasné, že jim tím nabízí to největší ze svých znamení – své vlastní utrpení, smrt a vzkříšení (viz 8,28). Ježíš odmítá ospravedlnit své konání pouze na základě moci, jak jeho posluchači očekávají. Namísto toho odkazuje ke své smrti a vzkříšení jako k základu své autority na zemi (viz 3,13–16).

Ve verši 2,19 Ježíš hovoří o zboření chrámu v druhé osobě: „(Vy) zbořte tento chrám.“ Tato poznámka naznačuje, že jsou to tito judaisté, kdo ničí chrám, nikoli Ježíš.⁵⁴

Jako v mnoha jiných místech tohoto evangelia, i zde se nachází dvojitý význam. Tito lidé jsou odpovědní za zničení této skvělé budovy v roce 70 (v perspektivě Janova psaní šlo již o událost minulou) kvůli své neposlušnosti vůči Bohu, tak výrazně ilustrované obchodováním v chrámu. Na hlubší rovině však budou také odpovědní za Ježíšovu smrt – zboření skutečného eschatologického Božího chrámu! Ježíš tedy v této pasáži nahrazuje tehdejší chrám svým tělem. Až bude jeho tělo zničeno, vystaví je znovu ve třech dnech (v. 21) – při vzkříšení.

Závěrečný verš této sekce (v. 22) čtenáři připomíná závěr sekce předchozí (v. 11). Je zde však jeden důležitý rozdíl. Ve verši 11 víra následuje ihned. Učedníci vidí slávu Ježíšovu, projevenou v přeměně vody ve víno, a výsledkem je to, že věří. Ve verši 22 však učedníci, kteří byli svědky tohoto incidentu v chrámu, dojdou víry až po Ježíšově vzkříšení z mrtvých, kdy si vzpomenou na výrok o chrámu jeho těla.

Jan v těchto verších naznačuje rozlišování dvou fází v rozvoji víry učedníků v Ježíše. První úroveň je patrná během jeho života, kdy učedníci uvěřili v odpověď na znamení, která on činil. Hlubší úroveň víry však přišla až po jeho smrti a vzkříšení, po onom posledním a největším z jeho znamení, poté, co na ně byl vylit Duch svatý (7,39). Tehdy došli víry na základě Ježíšových slov a na základě Písem, která předpovídala jeho službu. Tato mezihra mezi mělčí vírou, která měla základ pouze ve znameních, a hlubokou vírou, založenou na slovu, bude výslovným tématem krátké pasáže, která následuje (v. 23–25).

HLAVNÍ MOTIVY TÉTO PASÁŽE

Nahrazení chrámu

V této části pokračuje motiv náhrady z příběhu o svatbě. Ježíš vyhání zvířata z chrámu a nahrazuje je vlastním tělem. On sám tak nahradí celý tehdejší systém svatyně a obětí svou osobou. Všechno to, co věřícím zaslíbovala

⁵⁴ Viz Whiteová, Ellen: *Touha věků*, str. 101.

Tóra, sváteční dny i oběti, je nyní dostupné v osobě Kristově (1,17; 1K 1,30). Jde v podstatě o totéž poselství, jaké podává autor listu Židům. Staré věci byly ustanoveny Bohem a byly velmi dobré. V Ježíši však přišlo něco ještě lepšího (Žd 1,1–4; 3,1–6; 8,6; 9,11).

Ježíš je tedy chrámem nového Izraele, kterému on dal vzniknout svým životem, smrtí a vzkříšením. Když dnes řekneme „chrám“, nejde o nic materiálního; chrám existuje výhradně jako osobní přítomnost Ježíšova. A protože chrám je od novozákonních dob přítomen, kdekoli je přítomen Ježíš, obvyklou výpověď o chrámu lze rozšířit na tři další skutečnosti.

Protože Ježíš nyní přebývá v nebesích po pravici Boží, máme vyšší a dokonalejší chrám v nebesích (Žd 8,1–2.5; zdá se, že v tomto textu není teologicky významný rozdíl mezi pojmy *svatostánek* a *chrám*, vztaženými zde na nebesa; viz také Zj 15,5–8).

Podle Nového zákona však Ježíš přebývá nejen v nebesích, nýbrž také ve své pozemské církvi, která je konečným „jeho tělem“, a to skrze Ducha svatého (1K 12,27; Ef 2,14–16; 4,12–16). Křesťané tvořící jedno spolupracující tělo tak mohou být popsáni jako živoucí kameny, ze kterých je vystavěn duchovní chrám a jehož úhelným kamenem je Kristus (1Pt 2,4–8; Ef 2,19–22; 1K 3,17; 2K 6,16).

Třetím rozšířením motivu chrámu v Novém zákoně je Kristovo přebývání skrze Ducha svatého v jednotlivých věřících (Ko 1,18). Je tedy patřičné mluvit o lidských tělech jako o chrámech Ducha svatého (1K 6,19–20). Je-li tedy Ježíš takto chápán jako chrám nového věku, který on sám uvedl svým životem a smrtí, je také možné hovořit o chrámu v nebesích, chrámu v církvi a o chrámu v tělech jednotlivých věřících, to vše na základě jeho pokračující přímluvné služby za ně.

Večeře Páně

Jednou z nejpozoruhodnějších vlastností Janova evangelia je naprostá absence jakékoli výslovné zmínky o Poslední večeři Ježíše s jeho učedníky před ukřižováním. V místě, kde bychom tento popis očekávali, se nachází vyprávění o umývání nohou (13,1–17) – motivu, který naopak schází u Matouše, Marka i Lukáše. Tato absence motivu Večeře Páně v Janově evangeliu přiměla mnohé učence k hledání skrytějších odkazů na tuto událost či na její teologický význam.

Mnozí autoři se proto domnívají, že Janova 2. kapitola je právě takovýmto skrytým odkazem. Už jsme viděli, že existují mnohé spojnice mezi příběhem svatby (J 2,1–11) a motivem kříže. Ve verších 13–22 pak Ježíš nahradí chrám svojí obětí, což je další spojnici s motivem kříže. Víno v Káně čtenáře upomíná na krev Kristovu, která nahradí judaistická očišťování, a chrám nám zde připomíná tělo Kristovo, které bude lámáno („zbořte *tento chrám...*“). Jan tedy v tomto evangeliu velice brzy dává informovanému čtenáři najevo, že ví o Poslední večeři i o teologii, která ji motivovala, ale nebude již opakovat motiv, který tak důkladně popsali jiní. Janovou metodou bude i nadále skrytá narážka a jemné vyvozování, které odmění vytrvalého studenta bohatými výtěžky duchovního vhledu.

VSTUPUJEME DO SLOVA: JAN 2,23-25

Přečti si uvedený text alespoň dvakrát a poté odpověz na následující otázky:

1. Proč se podle tvého názoru Ježíš těmto věřícím „nesvěřoval“? Jaký je podle tebe vztah této pasáže k motivu předchozímu a následujícímu?
2. Popiš ve dvou odstavcích, co nám podle tebe Ježíšova schopnost číst v myslích a srdcích říká o něm samotném.

ZKOU MÁME SLOVO

STRUKTURA TÉTO PASÁŽE

Text J 2,23–25 je excelentním příkladem „dvousměrnosti“ (souvislostí vedených oběma směry), Janovy literární techniky, v níž se daná pasáž „dívá zároveň oběma směry“. Něčeho takového jsme si povšimli už u motivu svatby (J 2,1–11). Motiv svatby v Káně jednak uzavírá četné motivy z textu předchozího (J 1,19–51), jednak uvozuje motiv nahrazení v textu následujícím (kapitoly 2 až 4).

Motiv 2,23–25 zjevně staví na předchozím motivu vyčištění chrámu (v. 13–22). Motiv nedostatečné víry (2,23–24) v kontrastu s Ježíšovým plným poznáním o tom, co je v lidech skryto (v. 24–25), budou mít výsadní místo ve vyprávění o Nikodémovi, které bude následovat (3,1–21).

Nyní, když jsme už ochutnali skrytou hloubku pod povrchem Janova způsobu psaní a setkali se s chiasmem, který je právě u Jana velmi častý, by nás už nemělo tolik překvapit, že tento autor ovládal také další techniky, jejichž přehlédnutí by výnos z našeho studia ochudilo. Rozpoznání těchto technik bývá výsledkem mravenčí práce a detailních studií, obvykle relativně nedávných. Zatímco zde zmíněná spojovací technika, která je přítomna i v knize Zjevení, a její název („duodirectionality“) patří k Paulienovým odborným přínosům, další autoři v minulých dekadách rozpoznali např. „prokládání“ („intercalation“) u Marka,⁵⁵ „zamykání“ („interlocking“) v knize Zjevení⁵⁶ a šířeji v Novém zákoně⁵⁷ nebo ještě pokročilejší techniku plynulých přechodů mezi většími sekcemi („transitionality“), a to opět ve Zjevení.⁵⁸

Práce s narážkami na jiné texty a motivy, které dobový čtenář znal (pamatujme, že zejména mysl židovského čtenáře byla sycena Starým zákonem), byla rovněž velmi rozšířená a často velmi detailní a školená (dnes bychom řekli „odborná“) – takže jsme dnes schopni rozlišit různé typy takových *aluzivních* technik.⁵⁹ Tato strategie může být tak intenzivní, že by nás její přehlížení, popřípadě neznalost textů a dalších spisů a motivů, které v tehdejší prostředí proznívaly, připravily při studiu opravdu o mnoho. Nárážka přitom nebyla jediným typem jemného signálu v textu.

Připomeňme si, že starozákonní i novozákonní texty vznikaly v době především ústního předávání tehdejšího typu informací (příběhů, důležitých motivů, moudrosti), které bylo velmi vypracované, a že se tak dalo v době informačně nepřetěžované, takže posluchač nebo čtenář byl schopen zapamatovat si i napoprvé opravdu mnoho (k čemuž právě napomáhaly rétorické a autorské techniky). Ve výsledku dojdeme k užitečnému závěru, že biblické pisatele ani jejich texty (ve smyslu jejich kulturní úrovně) nesmíme podceňovat. S jednoduchos-

⁵⁵ Tom Shepherd.

⁵⁶ Adela Yarbro Collins.

⁵⁷ Bruce W. Longenecker.

⁵⁸ Felise Tavo, Leif Hongisto, Roman Mach.

⁵⁹ Devorah Dimant (šířeji), Steve Moyise (Zj), Gregory Beale (Zj).